

Streszczenie:

Wpływ zalesień zrealizowanych w latach 2004–2013 na strukturę własnościową, lesistość oraz potencjał produkcyjny lasów Polski

Celem niniejszego opracowania było wskazanie kierunku zmian lesistości i struktury własnościowej lasów Polski w ujęciu przestrzennym i ilościowym oraz określenie roli czynników kształtujących zachodzące zmiany. W pracy dokonano również oceny przyszłego gospodarczego znaczenia stwierdzonych zmian poprzez obliczenie spodziewanego przyrostu grubizny oraz wielkości zakumulowanego w nim węgla. Materiał badawczy stanowiły przede wszystkim dane statystyczne GUS oraz dane o zalesieniach zrealizowanych z udziałem środków publicznych w ramach PROW 2004–2013, uzupełnione szeregiem szczegółowych danych o warunkach, w jakich następowały zmiany lesistości.

W toku przeprowadzonych badań stwierdzono, że następuje dalszy stopniowy wzrost lesistości kraju, choć jest to proces nierównomierny i nieskorelowany z potrzebami zalesieniowymi, wyrażonymi wskaźnikiem preferencji zalesieniowych dla gmin. Zwiększanie lesistości następuje w zmiennych realiach społeczno-gospodarczych, które różnicują skalę i dynamikę tego procesu w poszczególnych regionach kraju, pozostaje jednak w ścisłym związku głównie z sytuacją społeczno-ekonomiczną mieszkańców wsi oraz poziomem rozwoju obszarów wiejskich. Zrealizowany w latach 2004–2013 przyrost powierzchni leśnej koncentruje się przede wszystkim w środkowej i wschodniej części kraju i następuje głównie na skutek zalesiania gruntów prywatnej własności, które stanowią 80,5% powierzchni przyrostu powierzchni lasów wszystkich form własności.

Obliczona w perspektywie do 2050 r. wielkość prognozowanej, sumarycznej produkcji grubizny na poziomie 36,1 mln m³ dla lasów wszystkich form własności i 27,3 mln m³ dla lasów prywatnych, wskazuje, że zrealizowany w badanym okresie przyrost powierzchni leśnej może istotnie wpłynąć na zmniejszenie deficytu drewna, powodując jednocześnie wzrost gospodarczego, społecznego i środowiskowego znaczenia lasów prywatnych, a pośrednio również poziomu gospodarki leśnej w lasach tej kategorii własności. Stwierdzono, że leśne zagospodarowanie gruntów rolnych pozostaje nadal jednym z najistotniejszych sposobów zwiększania powierzchni lasów w Polsce. Zalesienia skutkują również wzrostem udziału lasów prywatnych w powierzchni leśnej Polski, tworząc warunki do efektywnego, a zarazem bardziej racjonalnego gospodarowania zasobami ziemi na poziomie indywidualnych gospodarstw rolnych. Rosnące znaczenie lasów prywatnych może sprzyjać sukcesywnemu rozwojowi obszarów wiejskich poprzez zawodową aktywizację ich mieszkańców i dywersyfikację przychodów z tytułu posiadania lasu.

Ilościowe i przestrzenne zróżnicowanie zmian lesistości, czynniki kształtujące proces zalesiania i jednocześnie znaczny deficyt gruntów możliwych do zalesienia, wskazują na potrzebę ukierunkowania tego procesu do regionów o najwyższych potrzebach zalesieniowych, tak aby – zgodnie z założeniami Krajowego Programu Zwiększania Lesistości – dalsze użytkowanie gruntów odbywało się w sposób racjonalny i zarazem optymalny w odniesieniu zarówno do potrzeb, jak i możliwości poszczególnych regionów kraju.

Słowa kluczowe: zwiększanie lesistości, lasy prywatne, program rozwoju obszarów wiejskich, preferencje zalesieniowe.